บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนภัทรดล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ

1. การพัฒนา

1.1 ความหมายของการพัฒนา

1.2 ความสำคัญของการพัฒนา

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.5 การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3. การประกันคุณภาพภายใน

3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

3.2 แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายใน

3.3 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

4. การประกันคุณภาพภายนอก

4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอก

4.2 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก

4.3 หลักการและความสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

6. ระบบคุณภาพการศึกษา

7. มาตรฐานการศึกษา

7.1 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

7.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

7.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

7.4 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

8. บริบทของโรงเรียนภัทรดล

8.1 ประวัติของโรงเรียน

8.2 วิสัยทัศน์ พันธ์กิจ ปรัชญาของโรงเรียน

8.3 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

8.4 เขตพื้นที่บริการของโรงเรียน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยภายในประเทศ

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. การพัฒนา

1.1 ความหมายของการพัฒนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 351) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา คือ ทำให้เจริญ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2546 : 16-19) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

อภิชัย พันธเสน (2545 : 12) การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง

สิริวัฒน์ คำวันสา (2544 : 47) การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวมันเองเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย

พระเทพเวที (2531 : 17) ได้ให้ความหมายของ "การพัฒนา" ในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ โดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดี ซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุด ความกลมกลืน และความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิต โดยไม่เบียดเบียน ทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

Roger and Svenning (1969 : 21) การพัฒนา ในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึงการทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณเช่น ถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่อง ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ไม่น่าพอใจ โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ทำให้มีความเจริญขึ้นและมีความก้าวหน้า มั่นคงมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.2 ความสำคัญของการพัฒนา

1.2.1 เพื่อทำให้เกิดคุณภาพ และคุณประโยชน์

1.2.2 เพื่อทำให้ก้าวหน้า เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.2.3 เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

1.2.4 เพื่อแก้ไข หรือบรรเทาปัญหา

1.2.5 เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินไปอย่างประสานสอดรับกันเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ ซึ่งได้มีการให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้มากมายดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547 : 7) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 13) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรมวิชาการ (2544 : 7) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ

จำรัส มูลสาร (2542 : 54) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่า ถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษาจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

ปราโมทย์ ศุภปัญญา (2545 : 14-15) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้รับการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

อำรุง จันทรวานิช (2542 : 80) กล่าวว่า "การประกันคุณภาพการศึกษาคือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วยการทบทวนคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา"

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545 : 15-17) ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการ พัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา

Dale (1994 : 333) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งมวลที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำ เป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่งๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้

Murgatroyd และ Morgan (1994 : 45) กล่าวถึง การประกันคุณภาพว่าเป็นการตัดสินคุณภาพด้วยวิธีการอันเหมาะสมและคุณภาพอันเป็นที่ต้องการ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถูกควบคุมด้วยกระบวนการของการตรวจสอบหรือการประเมิน ซึ่งจะตรวจสอบขอบข่ายที่ผู้ปฏิบัติได้ใช้

มาตรฐานเหล่านี้ และได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวนการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ดังนั้นสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาคือ การให้หลักประกัน แก่ผู้ปกครองว่า บุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนมั่นใจว่า นักเรียนน่าจะมีคุณภาพ ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

2.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547 : 11-12) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา พอสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จึงจำ เป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน

2. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการปี 2540 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50

4. จริยธรรม คุณธรรม และความปลอดภัยของร่างกายและจิตใจ ของเด็กไทยอยู่ในสภาวะเสี่ยง ดังตัวอย่างของปัญหายาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้

5. จากการศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เกี่ยวกับการทำข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลทางการศึกษา พบว่า เด็กไทยทำ คะแนนได้ดีสำหรับข้อสอบแบบเลือกตอบ ที่ใช้ทักษะพื้นฐานหรือข้อสอบที่ใช้ความจำ แต่ไม่สามารถทำ ข้อสอบที่เป็นโจทย์ปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ ต้องเขียนอธิบายคำตอบยาวๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการคิดวิเคราะห์ และการเรียบเรียงความคิดออกมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เป็นคำพูดของเด็กไทย ในขณะที่ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาของไทยที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถหรือจริยธรรม คุณธรรม โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 4)

2.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 2-3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย จึงได้มีสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในไว้ใน หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำ รายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นงานที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ โดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง ซึ่งสถานศึกษาจะใช้เป็นกระจกส่องตน ส่องงานและส่องศิษย์ แล้ววินิจวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็งที่เกิดขึ้นกับงานและกับศิษย์ จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นจะทำ ให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข ถ้าสถานศึกษาไม่มีการมองตนเองและพัฒนาตนเองแล้ว ก็เป็นไปได้ยากที่การศึกษาและเยาวชนจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องร่วมกันประเมินตนเองและดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ผู้บริหารและครูร่วมกันคิดและร่วมกันทำเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และนำไปสู่อนาคตที่ดีของประเทศชาติและประชาชนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 2) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเหมาะสม วางแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตรวจสอบทบทวนปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลอย่าง สม่ำเสมอปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการ

ทำงานดำเนินไปอย่างสอดรับกันเป็นระบบ ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ชัดเจนใน มาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

กรมวิชาการ (2544 : 2-3) การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ กำหนดรูปแบบและวิธีการจัดระบบองค์กร และการบริหารสถานศึกษา กระบวนการวางแผนเป็นกลไกที่จะสร้างองค์ประกอบขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จะสนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำ แผนจะเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลในชุมชนจะได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพและการดำ เนินการของสถานศึกษา เช่น ปรัชญา เป้าหมาย ความคาดหวังและพันธกิจ หลักและวิธีปฏิบัติที่ยึดถือเป็นธรรมเนียม และลักษณะที่เป็นจุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะช่วยกันกำหนดทิศทางที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมได้ดียิ่งขึ้น

การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างถูกหลักวิชาและการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถานศึกษาซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 3) องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษามีดังต่อไปนี้

1. การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำ เป็นอย่างรอบด้าน

2. การปรับเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในกรอบหลักสูตร

3. การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบวิธี การเรียนการสอนที่ตอบสนองสภาพปัญหา และความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม

5. การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของครูผู้สอนและบุคลากร

6. ยุทธศาสตร์และวิธีการทำ ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

7. การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน

8. แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน

กรมวิชาการ (2544 : 37-38) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาวและแผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นสถานศึกษาจะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำ ปีที่ระบุรายละเอียดการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบทำอะไรเมื่อใด ใช้งบประมาณเท่าใด

แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะกำหนดชัดเจนว่าสถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาเรื่องใดมีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยเป้าหมายของแผนจะต้องชัดและลึกเน้นผลการปฏิบัติงานถึงคุณภาพของผู้เรียน วัดได้ และวิธีการต้องครอบคลุมภาระงานสำคัญทั้งด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู โครงสร้างองค์กร การใช้ทรัพยากรตลอดทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรมวิชาการ (2544 : 20-21) ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิ่งหรือวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Action) ซึ่งเป็นวงจรการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษา แล้ววางแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้วนำ ไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้ แก้ไขปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำให้เป็นวงจรตลอดเวลา

2.5 การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545 : 15) การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำ เนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัยซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2542 : 5) การควบคุมคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. มีมาตรฐานระดับชาติทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัย

2. มีนโยบาย แผนงาน และรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

3. มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545 : 15-16) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง หรือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ทราบจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน แล้วจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนเป็นรายงานประจำปี

2. การตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งอาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่เป็นตัวแทนต้น

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม งานวิจัย

สังกัด ในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการยืนยันผลการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเอกสารรายงานการประเมินตนเอง และให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด แล้วจัดทำรายงานคุณภาพเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

3. การกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาเมื่อทราบผลการสอบและประเมินตนเองทั้ง 2 ระดับ นำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้

กรมวิชาการ (2544 : 40-41) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 2 กิจกรรม คือ

1. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษานอกจากการตรวจสอบในลักษณะผู้ปฏิบัติประเมินเพื่อปรับปรุงผลงานของตนเองแล้วสถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแผน กรอบภาระการตรวจสอบและทบทวนและคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบ ทั้งนี้ควรดำเนินการเมื่อสิ้นภาคเรียนแรกเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบกับการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกและเพื่อการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะทำงานที่มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างดี โดยต้องมีการวางแผน แนวการทำงานและกระบวนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาร่วมกันเน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานซึ่งเป็นสภาพปกติของสถานศึกษา เช่น การสังเกตการเรียนการสอน การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ทำงานโครงการหรือกิจกรรม เป็นต้น

2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบและทบทวนโดยคณะกรรมการจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ผู้แทนสถานศึกษาต่างๆในเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

191554

ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพดังกล่าว จะต้องรายงานผลให้สถานศึกษาทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

กรมวิชาการ (2544 : 41) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาดังกล่าว เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และดูแลส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาและให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การประกันคุณภาพภายใน

3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 1) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 36) การประกันคุณภาพภายใน คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติ และไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน ไม่เน้นการสร้างเอกสาร แบบวัด หรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544 : 9) การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น

วิทยากร เชียงกูล (2544 : 175) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม กระบวนการพัฒนาภายในเป็นภารกิจของสถานศึกษา สำหรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาเป็นหน้าที่โดยหน่วยงานต้นสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สิรภพ กาฬสุวรรณ (2544 : 5) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของโรงเรียนที่เป็นการสร้างความมั่นใจว่า โรงเรียนจะดำเนินงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษากำหนด ซึ่งจะมีการตรวจสอบและประเมินผลโดยบุคลากรของโรงเรียนเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนนั้น

อรสา โกศลานันทกุล (2545 : 16) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึงกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนา คุณภาพและจัดทำรายงานประเมินตนเองเป็น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

3.2 แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 8) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

3.3 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 52) ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 3 ระบบย่อย คือ

1. การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 , 23 , 24, 26 และมาตรา 27 เพื่อตรวจว่าสถานศึกษามีการปฏิรูปการเรียนรู้

2. การประคุณภาพการสอนของครู คือ ครูเปลี่ยนจากการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การประกันคุณภาพการบริหาร คือ ผู้บริหารเปลี่ยนจากการบริหารธุรการเป็นการบริหารวิชาการ, และการบริหารการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

กรมวิชาการ (2544 : 104) ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ หรือวงจร PDCA (Edward Demming : 1920) ในการดำเนินการควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากร และจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้ หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

1.1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม

1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

การประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่การดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การวางแผน (Plan)

2.1.1 กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา

2.1.2 จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย

2.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงาน

2.1.4 กำหนดระยะเวลา

2.1.5 กำหนดงบประมาณ

2.1.6 กำหนดผู้รับผิดชอบ

2.2 ดำเนินการตามแผน (Do)

2.2.1 ส่งเสริม สนับสนุน

2.2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากร

2.2.3 กำกับ ติดตาม

2.2.3 ให้การนิเทศ

2.3 ตรวจสอบประเมินผล (Check)

2.3.1 วางกรอบการประเมิน

2.3.2 จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ

2.3.3 เก็บข้อมูล

2.3.4 วิเคราะห์ข้อมูล

2.3.5 แปลความหมาย

2.3.6 ตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4 นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act)

2.4.1 ปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร

2.4.2 วางแผนในระยะต่อไป

2.4.3 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อได้ดำเนินการตามแผนและมีผลการประเมินภายในเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปี โดยดำเนินการดังนี้

3.1 รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน

3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา

3.3 เขียนรายงาน

4. การประกันคุณภาพภายนอก

4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอก

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 57) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอกไว้ว่า เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545 : 129) การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานหรือผู้ประเมินภายนอก แล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 4) การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วารินทร์ สินสูงสุด (2542 : 8) การติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินใจในมาตรฐานการศึกษา ซึ่งประเมินโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินอาชีพ หรือประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง

4.2 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 3–4) วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก มีดังนี้

4.2.1 เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบและแนวทางที่กำหนดและสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยต้นสังกัด

4.2.2 เพื่อให้ข้อมูลและช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น–จุดด้อยของสถานศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา

4.2.3 เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

4.2.4 เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

4.2.5 เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.3 หลักการและความสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545 : 49) การประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานการศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีหลักการและความสำคัญในการประเมินดังนี้

4.3.1 เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คุณให้โทษ

4.3.2 ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

4.3.3 มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

4.3.4 มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยในการดำเนินการต้องยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจสอบตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด ช่วยติดตามและประเมินคุณภาพให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา และรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการศึกษา

ที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอกมีดังรูปภาพดังต่อไปนี้

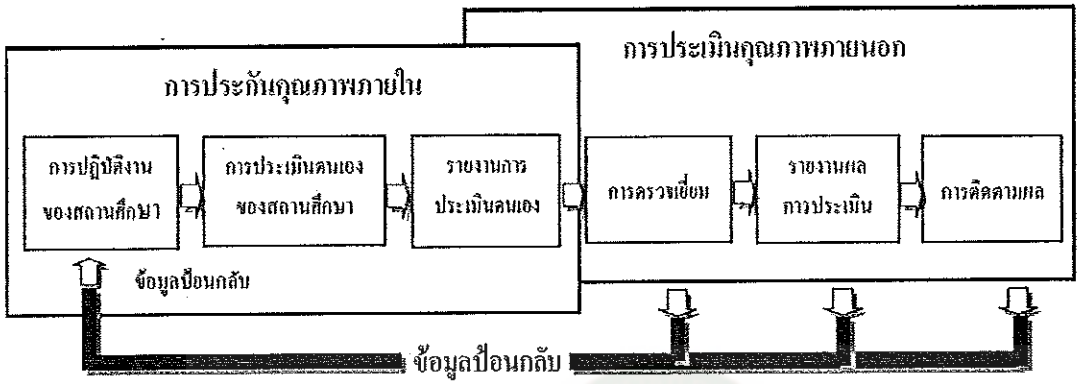

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กรมวิชาการ (2544 : 24) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ว่า หมายถึง การวิจัยที่ทำอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงหาวิธีแก้ปัญหา และทดสอบผลการวิจัยนั้น โดยการปฏิบัติร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เฉลิมชัย หาญกล้า (2545 : 33) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ว่า หมายถึง กระบวนการ ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อตอบคำถามหรือปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่ปฏิบัติอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่และผู้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงาน

ยุวดี เยี่ยมแสง (2542 : 56) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่ จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ไพบูลย์ เปานิล (2543 : 45) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหา หรือคำตอบการวิจัยที่กำหนด เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการหรือเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ โดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผลการศึกษาถูกต้องและเชื่อถือได้

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 45) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบโดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาจากการใช้ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำจริง การสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติ (PAOR: แนวความคิดของ Kemmis & McTaggart.1991: 169-170) การดำเนินการกระทำอย่างต่อเนื่องไปสู่การปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ปัญหาได้จริง หรือได้พัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Carl Glickman (1995 : 14) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการศึกษาคือ การศึกษาที่เกิดขึ้นจากการร่วมกันปฏิบัติของผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงเรื่องที่ทำการวิจัยให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีการร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย และหาแนวทางมาแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงานของตนเองในขณะที่กำลังปฏิบัติงานนั้นๆ อยู่ให้ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Kemmis and Mctaggart (1988 : 140-141) ได้เสนอแนะขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนจริงในโรงเรียนตามวงจรการปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไข ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นครูผู้สอนร่วมกัน ผู้บริหาร นักเรียน วางแผนด้วยกัน สำรวจสภาพการณ์ของปัญหาว่าอย่างไร ปัญหาที่ต้องแก้ไขคืออะไร ปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับใครบ้าง วิธีแก้ไขต้องปฏิบัติอย่างไร การแก้ไขต้องมีการแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เช่น ครูต้องเปลี่ยนวิธีสอน นักเรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงบางอย่างผู้บริหารต้องรับทราบการเปลี่ยนแปลงและให้การสนับสนุน ในขั้นการวางแผนจะมีการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งในการ

วิเคราะห์สภาพการณ์ปัญหาทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการหาโครงสร้างของปัญหาอย่างมีระบบ ทบทวนแง่มุมปัญหา ถกปัญหาอย่างกว้างขวางกับผู้ร่วมวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เห็นปัญหาอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) เป็นการกำหนดแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนงานมาดำเนินการ เมื่อลงมือปฏิบัติต้องใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบไปด้วย โดยรับฟังจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการปฏิบัติจะเป็นข้อมูลย้อนกลับว่า แผนที่วางไว้อย่างดีนั้นปฏิบัติได้ดีมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคอย่างไรบ้างในการปฏิบัติ ดังนั้นแผนงานที่กำหนดไว้อาจจะยืดหยุ่นได้โดยผู้วิจัยต้องใช้วิจารณญาณ และการตัดสินใจที่เหมาะสม และมุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ขณะที่การวิจัยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้ต้องมีการสังเกตการณ์ควบคู่ไปด้วย พร้อมจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยสิ่งที่สังเกตก็คือ กระบวนการของการปฏิบัติ (The action process) และผลของการปฏิบัติ (The effects of action) การสังเกตนี้จะรวมถึงการรวบรวมผลการปฏิบัติที่เห็นด้วยตา การได้ฟัง การได้ใช้เครื่องมือ เชาว์ แบบทดสอบเป็นต้น ซึ่งขณะที่การปฏิบัติการวิจัยกำลังดำเนินการไปควบคู่กับการสังเกตผลการปฏิบัติ ควรใช้เทคนิคต่างๆที่เหมาะสมมาช่วยในการรวบรวมข้อมูลด้วย

ขั้นที่ 4 สะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ โดยผ่านการถก - อภิปรายปัญหา ซึ่งจะได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและเป็นพื้นฐานข้อมูลที่นำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติต่อไป โดยวงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าว จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นขั้นบันไดเวียน (Spiral) การทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลงานวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทาง หรือรูปแบบปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาในสิ่งที่ศึกษานั้น ดังนั้น การนำแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้วิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้เรียนรู้และวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งจากผลการปฏิบัติจะทำให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของชั้นเรียน และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. ระบบคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 14-15) ระบบคุณภาพ เป็นระบบที่ประกอบด้วยโครงสร้างขององค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบวิธีดำเนินการกระบวนการและทรัพยากรสำหรับนำการบริหารงานไปปฏิบัติ ระบบคุณภาพของสถานศึกษาได้จากการวิเคราะห์ระบบงานทั้งหมดของสถานศึกษาทั้งนี้โดยยึดกิจกรรมที่ดำเนินการกับผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษามีหน้าที่หลัก คือ จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ฉะนั้นกิจกรรมใดๆ ที่มิได้ดำเนินการโดยมีผู้เรียนเป็นแกนหลักถือเป็นภาระหน้าที่สนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมหลักมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระบบคุณภาพของสถานศึกษาจึงต้องครอบคลุมตั้งแต่การรับผู้เรียนจนกระทั้งผู้เรียนสำเร็จการศึกษาออกไป โดยที่แนวคิดการจัดการคุณภาพทั้งระบบ นับตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการการออกแบบการจัดหาทรัพยากรการวางแผนการดำเนินงานการตรวจสอบการดำเนินงานการปรับปรุงแก้ไขการอนุมัติการเรียนและการจบหลักสูตร การรายงานผล

Freman R. & Vochl F. (1992 : 136) ระบบคุณภาพสามารถจะนำไปใช้ได้ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาการกระบวนการ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำให้รู้ถึงวัตถุประสงค์และความคาดหวังของลูกค้าได้
3. บรรลุเป้าหมายและก่อให้เกิดผลผลิตและคุณภาพการบริการ
4. เป็นการเริ่มต้นในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2544 : 24-25) กล่าวโดยสรุประบบคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพดังนี้

4.1 จัดระบบคุณภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาโดยเน้นระบบคุณภาพด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดการและบริการ โดยมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและเหมาะสม

4.2 กำหนดนโยบายแนวดำเนินงานและวิธีปฏิบัติงานของระบบคุณภาพในสถานศึกษาให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

4.3 ประกาศใช้ระบบคุณภาพให้ผู้รับผิดชอบทราบและดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.4 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและให้มีความเข้าใจในระบบคุณภาพโดยรวมตามเงื่อนไขความสำเร็จต่างๆ ได้แก่ ความตระหนักของบุคลากรในเรื่องคุณภาพ การทำงานเป็นทีมประสิทธิภาพในการสื่อสาร การบริหารเวลา เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การทำแฟ้มสะสมผลงานการจัดทำสื่อการวิจัยในห้องเรียน เป็นต้น

4.5 ติดตาม กำกับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

7. มาตรฐานการศึกษา

7.1 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 1) โลกในปัจจุบันเป็นโลกของสังคมแห่งความรู้ที่เน้นคุณภาพของการบริการ คุณภาพของผลผลิตจากระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐานจึงถือว่า เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นหลักประกันว่าผู้รับบริการจะได้รับการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมักคิดว่าการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ก็เพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา และใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นข้อกำหนดต่างๆเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกำหนดขึ้น และต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา จึงได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า "มาตรฐานการศึกษา" ไว้ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 3) "มาตรฐานการศึกษา" หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต (2545 : 108) ให้ความหมายไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

วิจารณ์ พานิช (2544 : 34–41) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานคุณภาพด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอนและมาตรฐานด้านการบริหาร หากพิจารณาระดับของมาตรฐาน ยังแบ่งเป็นมาตรฐานระดับชาติ มาตรฐานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งนี้ การพิจารณามาตรฐานขึ้นอยู่กับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด แต่ต้องให้สอดคล้องกันในทุกระดับ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ

7.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 5) มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งในด้านกระบวนการและผลที่เกิดจาก การศึกษาทั้งด้านความรู้ ความคิดและความสามารถที่พึงเกิดในตัวผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผลได้อื่นๆ เช่น งานวิจัย การบริการชุมชน เป็นต้น โดยลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ จะต้องเป็นลักษณะร่วมของการศึกษาในทุกระบบทุกส่วน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548 : 3) อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐานและ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยเป็นสมาชิกที่ดี เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง

2.1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

2.1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงานมีอัตราการออกจากงานและอัตราความทำผิดวินัยลดลง

2.2.3 มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา ตลอดจนการสั่งสมองค์ความรู้ ที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3.2 ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

3.1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1.2 ชุมชนเป็นที่ตั้งขององค์กรที่มีบริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้

3.2.1 ศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหา และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาและอื่น ๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

3.2.3 ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3.3 การสร้างและจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.3.1 ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กรที่จัดการศึกษามีการสร้างและ ใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งหมด 18 มาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

7.3.1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (มาตรฐานที่ 1-8)

7.3.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน (มาตรฐานที่ 9-10)

7.3.3 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (มาตรฐานที่ 11-16)

7.3.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (มาตรฐานที่ 17-18)

7.3.1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (8 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความกตัญญูกตเวที
4. มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
6. ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญา นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
2. เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม / โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
2. เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
3. ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้ที่เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและคิดแบบองค์รวม
2. สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
3. ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
2. มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
3. สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
4. สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
5. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

2. สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

3. มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

2. มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

3. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

4. มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

2. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี / นาฏศิลป์

3. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา / นันทนาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.7.3.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน (2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม วุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ

ตัวบ่งชี้

1. มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
4. มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
5. จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
6. สอนตรงตามวิชาเอก – โท หรือ ตรงตามความถนัด
7. มีจำนวนเพียงพอ (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน
5. มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกบสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน
6. มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
7. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7.3.3 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
2. มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
3. มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
4. มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจร

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
2. มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
3. มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
4. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
5. ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและการพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ตัวบ่งชี้

1. มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
2. มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม
3. มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา
4. มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
5. มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

2. มีรายวิชา / กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ

3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

4. มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5. มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

6. มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ

7. มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง

2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

3. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

4. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

5. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี / นาฏศิลป์ และกีฬา / นันทนาการ

6. มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

7. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริหารที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้

1. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม

2. มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

3. มีการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4. มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

5. มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

7.3.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

1. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

2. สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการและองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้

1. เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

7.4 มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. มี 3 ด้าน คือ

7.4.1 ด้านผู้เรียน (ผลการเรียนรู้) มาตรฐานที่ 1 - 12

7.4.2 ด้านกระบวนการ (การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน) มาตรฐานที่ 13 -18

7.4.3 ด้านปัจจัย (สิ่งที่สนับสนุนการดำเนินกระบวนการ) มาตรฐานที่ 19 - 27

7.4.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน (12 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1. วินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

2. ซื่อสัตย์ สุจริต

3. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่ รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความรู้และปฏิบัติตนตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. ใช้ทรัพย์อย่างประหยัดและคุ้มค่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผลค้นหาคำตอบเลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

2. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ / กลุ่มวิชา / หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

2. รักการอ่านสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานที่

3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย

ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. มีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ได้

3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ที่ดีงามและท้องถิ่นของไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
BANSOMDEJCHAOPHRAYA RAJABHAT UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง

2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กริยามารยาทและการแต่งกาย

4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้ (เฉพาะระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา)

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ

2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง

3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ย่อมรับฟังความคิดเห็นและ ความสามรถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)

4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป

4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติภัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา

2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมา และไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

7.4.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ (6 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน

2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จ

3. มีการปฏิบัติตามแผน

4. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

5. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

6. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน

7. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา

2. ในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้

1. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดเป็นระเบียบปลอดภัย

2. จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุข

3. จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี

4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้

1. จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ ความสามารถ

2. ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง

3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้ และนำไปปฏิบัติได้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน

6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน

8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7.4.3 มาตรฐานด้านปัจจัย (9 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์

3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวกับอบายมุข สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจ และเอาใส่ใจผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน
2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ครูมีความความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน
4. ครูวางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติบุคลิกภาพ
5. ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษา
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน
2. ครูมีความสามารถในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
3. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

ตัวบ่งชี้

1.ครูมีความถนัด / ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ

2.ครูมีจำนวนตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้

1. มีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน / ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุน จัดการและพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมส่งสอนบุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ชุมชน / ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษามีหลายมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

8. บริบทของโรงเรียนภัทรดล

8.1 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนภัทรดลเป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ รับนักเรียน ไป–กลับ ตั้งอยู่ที่ 109 หมู่ 5 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด บนเนื้อที่ 6 ไร่ 62 ตารางวา โดยมีนางพัชนี ยุรชัย เป็นผู้รับใบอนุญาต และผู้อำนวยการ เริ่มลงมือก่อสร้างลงเสาเอก เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2548 และในวันศุกร์ที่ 19 มกราคม 2549 คณะกรรมการและวิศวกรจากสำนักเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มาตรวจสอบการก่อสร้าง และสถานที่ตั้งโรงเรียน

หลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จคณะกรรมการตรวจและวิศวกร จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มาตรวจสภาพอาคารเรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอน และอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนถูกต้องตามมาตรา 15(1) ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา ใบอนุญาต สช.2 ใบอนุญาตเลขที่ 2/2549 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2549

เปิดทำการสอนภาคเรียนที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 ผู้บริหารมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคนที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ได้ศึกษาต่อทางด้านการศึกษา (ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู) เพื่อให้นำความรู้ความชำนาญและประสบการณ์มาอบรมสั่งสอนให้นักเรียนได้มีคุณภาพต่อไป นอกจากนั้นยังได้ปรับปรุงและจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน จนได้รับความเชื่อถือศรัทธาและความไว้วางใจจากผู้ปกครองในเขตอำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพนทอง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด และ อำเภอร่องคำ อำเภอกมลาไสย อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ปริมาณนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

8.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญาของโรงเรียน

8.2.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมมีความเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถใช้เทคโนโลยีได้ตามศักยภาพ

ของผู้เรียน มีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา ภูมิใจในความเป็นไทย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีความเป็นผู้นำ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนอย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

8.2.2 พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

3. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

4. ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศในการจัดระบบบริหารการจัดการและการเรียนการสอน

5. ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยรักศิลปะ ดนตรี และกีฬา

6. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย ช่วยเหลือสังคมและสืบสานประเพณีไทย

7. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

8. ส่งเสริมและพัฒนางานด้านการบริหารงานบุคคล ด้านธุรการ-การเงินและด้านอื่นๆที่สามารถเกื้อหนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผน

9. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

10. สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

11. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

8.2.3 ปรัชญา (Philosophy)

" พัฒนาการดี จริยธรรมเด่น เน้นวิชาการ ผสานเทคโนโลยี "

โรงเรียนได้ยึดปรัชญาดังกล่าวเป็นนโยบายหลักใช้เป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียน โดยมุ่งที่จะอบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เน้นให้เด็กมีความรู้ทางด้านวิชาการ มีความพร้อมที่จะรับเทคโนโลยีต่าง ๆ ใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณภาพ และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

8.3 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ตารางที่ 1 สถิติครูและนักเรียนโรงเรียนภัทรดลปีการศึกษา 2549-2551

ปีการศึกษา	ชั้นที่เปิดสอน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูผู้สอน	ครูชาวต่างชาติ	ครูธุรการ
2549	ประถมปีที่ 1-4	201	13	1	1
2550	ประถมปีที่ 1-5	311	16	2	
2551	ประถมปีที่ 1-6	354	18	2	2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2 ทำเนียบผู้บริหาร

ปีการศึกษา	ผู้รับใบอนุญาต	ผู้อำนวยการ
2549	นางพัชนี ยุรชัย	นางพัชนี ยุรชัย
2550		นายภูวดล จุลสุคนธ์
2551		

สภาพชุมชนของโรงเรียน

ลักษณะชุมชนโดยรอบเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านทั่วไป ด้านหน้าติดถนนทางหลวงจังหวัด ประชากรเชื้อชาติไทย สัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา การศึกษาของบุคคลในชุมชนส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับ

อุดมการณ์ของโรงเรียน

โรงเรียนภัทรดลจัดการศึกษาประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 1–6) และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม คุณภาพ และพัฒนาการที่ดี

ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียน

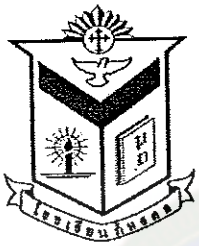

ภาพที่ 3 ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียนภัทรดล

ประกอบด้วย " กางเขน นกพิราบขาว เทียน และหนังสือ "

ความหมายของตราประจำโรงเรียน

กางเขนและนกพิราบขาว เป็นสัญลักษณ์ความเชื่อของศาสนาคริสต์

เทียน หมายถึง แสงสว่างแห่งปัญญา

หนังสือ หมายถึง ความรู้ทางด้านวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สีประจำโรงเรียน

" สีฟ้า – สีส้ม "

สีฟ้า หมายถึง ความกว้างไกลประดุจท้องฟ้า

สีส้ม หมายถึง ความสว่าง และ พลัง

อักษรย่อของโรงเรียน

" ภ.ด."

อาคารเรียนและอาคารประกอบการเรียน

โรงเรียนมีอาคารสถานที่ดังนี้

1. อาคารเรียน 1 ชั้น 1 หลัง ประกอบด้วยห้องเรียน 12 ห้อง ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ห้องนาฏศิลป์ 1 ห้อง และห้องธุรการ 1 ห้อง

2. ห้องน้ำจำนวน 16 ห้อง

3. โรงอาหาร 1 หลัง ประกอบด้วย พื้นที่รับประทานอาหาร ห้องพักครูต่างชาติ 2 ห้อง ห้องพักครู 1 ห้อง และห้องประกอบอาหาร 1 ห้อง

บุคลากรภายในโรงเรียน

โรงเรียนภัทรดลมีบุคลากรทั้งสิ้น 20 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร 2 คน ครู 18 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นครูธุรการ 2 คน และครูชาวต่างชาติ 2 คน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 บุคลากรภายในโรงเรียน

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางพัชนี ยุรชัย	ผู้รับใบอนุญาต
2	นายภูวดล จุลสุคนธ์	ผู้อำนวยการ
3	นางสาววิลัยวัลย์ โฆมจุมจัง	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
4	นางสาวไพลิน คำลัยวงศ์	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1
5	นางสาวนวลจันทร์ พลสุภาพ	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2
6	นางรุ่งนภา ศรีชัย	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1
7	นางสาวอาภาพร ทันภา	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2
8	นางสุพรรษา โฆษรัตน์	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3
9	นางสาวฐิตาภา สนั่นเอื้อ	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1
10	นางพัชรินทร์ อรรถวิเศษ	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2
11	นายแพรว ดอนสินธุ์	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1
12	นางสาวหทัยรัตน์ ชูศรีนาค	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1
13	นางสาวรัชฎากร กาอาจ	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1
14	นางสาวดวงนภา วิเศษศักดิ์	ครูพิเศษ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง
15	นางสาวยุพิน ภู่เพชร	ครูพิเศษ
16	นางสาวศศิธร กาบดา	ครูพิเศษ
17	นางสาวสุภิสรา จันทร์กอง	ครูธุรการ
18	นางสาวรัชนี นาใจแก้ว	ครูธุรการ
19	นายนีโล โกโดดาโน	ครูชาวต่างชาติ
20	นางสาวเอเวลีน อาเมซิน	ครูชาวต่างชาติ

8.4 เขตพื้นที่บริการของโรงเรียน

เขตพื้นที่บริการของโรงเรียนภัทรดลครอบคลุม 2 จังหวัดคือจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

จังหวัดร้อยเอ็ด

- อำเภอโพธิ์ชัย
- อำเภอโพนทอง
- กิ่งอำเภอเชียงขวัญ

จังหวัดกาฬสินธุ์

- อำเภอร่องคำ
- อำเภอกมลาไสย
- กิ่งอำเภอดอนจาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 4 แผนที่เขตบริการของโรงเรียน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่กล่าวต่อไปนี้ไม่ได้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพการศึกษา แต่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

9.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ศิริ ถีอาสนา (2549 : 125-128) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สังเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนทั้งหมดมี 11 มาตรฐาน 126 ตัวชี้วัด นำองค์ประกอบของระบบไปสร้างเป็นเครื่องมือ 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ และชุดที่ 3 แบบสำรวจผลงานของโรงเรียน หาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 11 คน หาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์พบว่ามีค่าสูงกว่า .50 ทุกตัวชี้วัด ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในระยะที่ 1 กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 4 แห่ง ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่ามีโรงเรียนเพียง 1 แห่งได้แก่ โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) ที่มีข้อมูลน่าสนใจ และยินดีให้ผู้วิจัยทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในต่อไป ส่วนโรงเรียนอีก 3 แห่ง ยังไม่พร้อมในการทดลอง ระยะที่ 3 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เข้าทำการศึกษากับโรงเรียนที่อาสาสมัครรับการทดลอง 1 แห่งดังกล่าว โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ในระยะที่ 2 มาเป็นฐานในการพัฒนาปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายใน

ซึ่งผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม ควรแก่การพัฒนาปรับปรุง ณ เวลานี้ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 11 ตัว ส่วนตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีจำนวน 4 ตัว สำหรับตัวชี้วัดที่มีลักษณะซับซ้อนยุ่งยากต่อการปฏิบัติ โรงเรียนยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พัฒนาปรับปรุงด้วยตนเอง ต้องอาศัยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคลากรจากภายนอก แม้มีผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายก็ตาม เช่นตัวชี้วัดที่ 1, 3, 7, 8 และ 9 เป็นต้น โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนมีแผนงาน/โครงการรองรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อไป

วันชัย ศิริชนะ (2537 : 102-103) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมันและประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศที่ศึกษาได้เน้นถึงหลักการในเรื่องความเป็นอิสระ (Autonomy) ควบคู่ไปกับความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก (Accountability) โดยที่แต่ละประเทศมีกลไกการดำเนินการและวิธีการในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และจารีตนิยมของตน

จิรศักดิ์ จันทรช่วงโชติ (2538 : 14) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเขตการศึกษา 11 พบว่าการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านและแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษปฏิบัติงานธุรการได้ในระดับมากที่สุด และพบว่าโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมบูรณ์ ธุวสินธ์ (2539 : 89-90) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นงานด้านโรงเรียนและชุมชนไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาในแต่ละงานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการบริหารงาน 5 งาน ได้แก่ งานบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน และงานบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิชัย ตรีเล็ก (2542 : 111-113) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ ISO 9000 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันในโรงเรียน ความพร้อม และความเป็นไปได้ในการนำระบบบริหาร ISO

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

9000 มาใช้ในโรงเรียนผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพ โดยใช้ระบบ ISO 9000 พบว่ามีความเห็นต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางราชการ อายุและวุฒิการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงาน บุคลากรไม่มีเวลา บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ข้อเสนอแนะคือการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 แก่บุคลากรในโรงเรียน

สุพัฒน์ พรมวัง (2542 : 79-80) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและพบว่าขนาดของโรงเรียนและตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยรวมไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเพียง 1 ด้าน ที่ผู้บริหารและครูวิชาการมีปัญหาการดำเนินงานคือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน

ประอร สุนทรวิภาต (2543 : 126) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ พบว่า โรงเรียนเหล่าทัพมีหลักการ/ยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญมากที่สุด 3 ข้อ คือ การสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้โรงเรียนเหล่าทัพผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณภาพตามความต้องการของเหล่าทัพ สร้างจิตสำนึกใฝ่คุณภาพและความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของกำลังพลทุกฝ่ายในโรงเรียนเหล่าทัพ โดยมุ่งเน้นคุณภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบาย ความมุ่งหมายที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2547 : 33) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเอกชน พบว่า สถานศึกษาเอกชนโดยรวมส่วนใหญ่ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบ 8 คือการรายงานคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการได้ในระดับน้อยและเป็นองค์ประกอบที่มีสถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปรไม่ได้ดำเนินการมากที่สุด องค์ประกอบ 5 คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการได้ดีกว่าคือมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกองค์ประกอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
DHONBURI RAJABHAT UNIVERSITY

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Atria (1999 : 60) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลินอยซ์ ต่อทัศนคติของครูโรงเรียนรัฐบาลในการทำแผนพัฒนาโรงเรียนในเมืองชิคาโก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์ต่อทัศนคติของครูโรงเรียน รัฐบาลในเมืองชิคาโกเกี่ยวกับแผนพัฒนาโรงเรียน กระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลินอยซ์อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงองค์กรและทฤษฎีแรงจูงใจ เนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนประกอบหลักของทั้งสองทฤษฎีนี้ ทัศนคติของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าครูมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์

Bugg (2000 : 61) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐอิลลินอยซ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของคณะกรรมการการศึกษาของรัฐในโครงการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาแผนที่ใช้เป็นตัวกระตุ้นการพัฒนากระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐ การศึกษาครั้งนี้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตที่โรงเรียนสองแห่งใช้การประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนที่จะมีการนำการประกันคุณภาพและแผนพัฒนามาใช้โรงเรียนทั้งสองแห่งยังไม่ได้ใช้ระเบียบโครงสร้างในการปรับปรุงโรงเรียน

2. โรงเรียนในชนบทสามารถใช้กระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างการจัดระเบียบของโรงเรียนในขณะที่โรงเรียนในเมืองไม่สามารถทำตามกระบวนการได้สำเร็จ

3. การประกันคุณภาพมีผลดีต่อแผนการสอนในโรงเรียนทั้งสองแห่ง

4. ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะประสบความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุง แต่ยังเป็นที่ถกเถียงว่าสิ่งแวดล้อมบางอย่างอาจทำให้โรงเรียนไม่สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงได้

5. โครงร่างของการประกันคุณภาพสามารถช่วยโรงเรียนในการพัฒนาวัฒนธรรม การปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดีการขาดตัวแปรบางตัว เช่น ภาวะผู้นำ ทรัพยากรทางการเงินทำให้กระบวนการประกันคุณภาพไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Harper (2000 : 189) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของทีมงานในการประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนระดับกลางผลการศึกษาพบว่า (1) การวางแผนเป็นทีมทำให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในแนวใหม่ (2) การทำงานเป็นทีม การสร้าง ความตระหนักให้แก่ครูใหญ่ของแต่ละสถานศึกษาในการเป็นผู้นำกระบวนการเปลี่ยนแปลง (3) การวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพแนวใหม่ของโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรไม่ส่งผลกระทบต่อเทคนิควิธีสอน

Floit (2000 : 69) วิจัยเรื่อง ผลกระทบของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกต่อโรงเรียนในมลรัฐอิลลินอยซ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมในการทบทวนการดำเนินงานจากภายนอกจะมีส่วนช่วยให้กระบวนการพัฒนาโรงเรียนแบบบูรณาการดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากรายงานการประเมินภายนอก ได้ระบุให้เห็นถึงประเด็นบรรยากาศการเรียนรู้ และถึงแม้ว่ารายงานนี้ได้กล่าวถึงความจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางของหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานของรัฐ แต่มีหลักฐานอ้างอิงน้อยมากในการปรับปรุงหลักสูตร การประเมิน และกลยุทธ์การสอน ส่วนการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนไม่ได้บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมที่กำหนด ผลการวิจัย พบว่ารายงานการประเมินภายนอกและรายงานข้อคิดเห็นจากโรงเรียนแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่องและความพยายามในการพัฒนาหลายอย่างยังไม่ต่อเนื่องและไม่อาจบ่งบอกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการประกันคุณภาพ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าสถานศึกษาได้ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในประเด็นต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยการเตรียมการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงมาตรฐาน และการเตรียมการประเมินจากองค์กรภายนอก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย สภาพการจัดการการศึกษาไม่สอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน ระบบการตรวจสอบระบบการประเมิน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY